

vészi önértetnek ezt a megbocsájtható vadhajtasait, utóbb más kisebb szinpadai egyéniségek is leutánozták és ezekből a túlfűtött színházi afférek közül többé-kevésbé mindig olyan bajok származtak, amelyek kihatoltak a társadalomra is és lovagias ügyeket is támasztottak. — Kálmán József, a valamikori neves nagyváradi szerkesztő egy színházi affér-ügyben írott cikke miatt esett el egyik dzsentr ellenfelének golyójától, persze párbajban. — Vidor Pál a Népszínház v. igazgatója, Blaháné kedvelt művészpártnere egyik volt színésznőjével támadt súlyos színházi afférje következtében, önkézevel vetett véget értékes életének. A tragikus színházi affér véres fejleményére még ma sem tudta ráteríteni a feledés fátyolát az igazságos közhangulat. — A legnevezetesebb színházi affér azonban Herczeg Ferenc Ocskay brigadéros című darabjának 1901-ben történt bemutatójával és azzal a dicsérő kritikával függött össze, amelyet a Magyarországi című lapban Liptay Károly, az ismert színházi kritikusz, írt a darabról és arról, hogy Herczeg diadalmas szinpadai alkotását (előzőleg a kitűnő darabnak „A labanc” volt a címe) a Nemzeti Színház akkori fiatal igazgatója visszautasította. — Bonyolult sajtóper lett ebből, amely iránt az egész magyar társadalom a legteljesebb érdeklődést tanúsította. Liptay Károly a művészeti és irodalmi hátterű sajtóperben felülmaradt és ennek következtében a Nemzeti Színház igazgatójának be kellett adnia lemondását és át kellett adnia igazgatói székét Somló Sándornak, a többszörösen akadémiaileg megkoszorúzott színészírónak. Bővebb részleteket erről a messzi kiható és minden tekintetben nagy horderejű színházi afférről az aktuális napisajtóban találhat az érdeklődő.

Szinházi akusztika. A jelen század elején az építészek az „alkalmazott akusztika”-ban alig jutottak túl a tudományos kísérletek elvont adatain. Általános volt Garnier-nek, a párizsi Grand Opera tervezőjének az az elve, hogy a jó arányú nézőtér valószínűleg jó akusztikájú is lesz. Csak a legutóbbi években történt meg a nagy fordulat. Többek között a

német Michel a nézőtér kis modelljét vízbe állítva megfigyelte a hullámgyűrűzést és visszaverődést. Ma már az alkalmazott Sz. szabályai révén annak hatásait jó megközelítéssel előre állapíthatjuk meg bármely színház vagy terem tervéből. A vizsgálat három irányú: először a hullámtalálkozásokat kell felkutatnunk, illetve megszerkeszteni. Kisebb méreteknél a kiejtett szótag hanghulláma visszatérhet, ami igen zavaró. Ha tehát ilyen jelenségek előre megállapíthatók, megváltoztatjuk a nézőtér alakját. A második hangjelenség a visszaverődés és utórezgés, melyet az amerikai W. Sabine képletéből már szabatosan kiszámíthatunk. Ebben a képletben a nézőtér térfogata és a falak anyaga (hangnyelő képessége) a főtenyezők. Ha az utórezgés a megengedettnél tovább tart vagy erősebb, a közvetlen hang megértését lerontja. A harmadik hangjelenség a rezonancia, amely főképpen a nézőteret és a szinpadot határoló anyagoktól függ. Erre nézve Medgyaszay István végzett kísérleteket az Opera átalakítása alkalmával. (M. Mérnök és Ép. E. Közl. 1912.) Kísérletei szerint a rezonálás a zenekart, a szinpadot és a nézőteret határoló anyagoknak nemcsak a strukturájától függ, hanem azok vastagságától és megerősítésétől is, a hurokhoz hasonlóan. Eszerint tehát a szerkezetek helyes méretezésével módunkban van a rezonálás hangterjedelmét szabályozni. Az élesebb, kedvezőtlen hatású rezgések rezonálásnak kirekesztésével tehát az eredeti hangot teltebbé és melegebbé tehetjük. Ujabbban a rossz akusztikájú nézőtéren és teremben mikrofon és hangszóró révén biztosítják a hanghullámok terjedését egy vagy több helyre.

Szinházi bál-t nálunk az 1840-es években tartották meg. Az akkori báli referens áradozólag emlékezik meg a megjelent művésznőkről: Lendvaynéról, Schödelnéról, Felber Máriáról, Éder Lujzáról, Szilágyi Lilláról. (Később Bulyovszkyné).

Szinházi balesetek. Elég sűrűn fordultak elő szinpadai működés közben balesetek, melyek részint vigyázatlanságból,